

Številka: 8-II-202/7-O-15/TK
Datum: 26.11.2015

Ministrstvo za okolje in prostor
Direktorat za okolje
Sektor za SPVO
Dunajska cesta 47

1000 LJUBLJANA

ZADEVA: Posodobitev akcijskega načrta za obnovljive vire energije za obdobje 2010 – 2020 (AN OVE) – mnenje o ustreznosti okoljskega poročila

Z vlogo št. 35409-128/2014/28 z dne 03.11.2015, prejeto dne 05.11.2015, ste naslovni zavod zaprosili za mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe načrta na naravo oziroma za sporočilo, da okoljsko poročilo za Posodobljen akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010-2020 ne omogoča presoje vplivov načrta na naravo in ga je zato treba dopolniti z dodatnimi ali podrobnejšimi informacijami.

Mnenje izdajamo po 101. a in 117. členu Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/1999, 31/2000 - popr., 110/2002 - ZGO-1, 119/2002, 41/2004, 61/2006 - ZDru-1, 32/2008 - Odl. US, 8/2010 - ZSKZ-B, 46/2014; v nadaljevanju ZON) skladno z 42. in 46. členom Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/2004, 17/2006 - ORZVO187, 20/2006, 28/2006 - Skl. US, 49/2006 - ZMetD, 66/2006 - Odl. US, 33/2007 - ZPNačrt, 57/2008 - ZFO-1A, 70/2008, 108/2009, 48/2012, 57/2012, 92/2013, 38/2014) in 17. ter 18. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011).

Vlogi ste na zgoščenki priložili:

- Osnutek Akcijskega načrta za obnovljive vire energije za obdobje 2010 – 2020 (posodobitev 2015), oktober 2015
- Okoljsko poročilo za Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010 - 2020 (Aquarius, oktober 2015) s prilogami

Za namene priprave posodobitve Akcijskega načrta za obnovljive vire energije smo dne 19.6.2015 podali Naravovarstvene smernice za posodobitev Akcijskega načrta za obnovljive vire energije za obdobje 2010 – 2020 (št. 8-III-272-O-15/TK) ter dopolnitev teh smernic z dne 19.7.2015 (št. 8-III-272/3-O-15/TK). Ob pregledu posredovanega gradiva ugotavljamo, da so bile naravovarstvene smernice deloma upoštevane, predvsem pri oblikovanju usmeritev in omilitvenih ukrepov. Pomanjkljivo ali celo neupoštevane pa so bile na primer v delih, kjer opozarjamo na že ugotovljeno nesprejemljivost nekaterih potencialnih območij za izkoriščanje obnovljivih virov energije. Bistvene pomanjkljivosti navajamo v nadaljevanju.

Ključna pripomba na okoljsko poročilo in dodatek za varovana območja se nanaša na obravnavo v AN OVE navedenih potencialnih območij izgradnje hidroelektrarn nad 10 MW ter vetrnih elektrarn nad 5 MW. Oba sklopa rabe energije (torej hidro in vetrna) sta ocenjena z oceno C (nebistven vpliv ob izvedbi omilitvenih ukrepov), pri čemer posamezna potencialna območja niso ocenjena posebej, kljub temu pa so sestavni del AN OVE. Kljub temu, da na tej stopnji presoje sprejemljivost posameznih potencialnih območij še ni znana (oziroma ni upoštevana že ugotovljena nesprejemljivost), se v izračunih razvoja zmogljivosti za proizvodnjo električne energije iz OVE upošteva inštalirano moč izgradnje HE na vseh potencialnih območjih (121 MW do leta 2020 in 380 MW do leta 2030), torej temelji na predpostavki, da bodo vsa območja ocenjena kot sprejemljiva. Podobno velja za potencialna območja izkoriščanja vetrne energije, kjer se inštalirana moč razlikuje glede na varianto (oziroma scenarij); izračunan je potencial v intervalu med 330-480 MW, izkoriščalo pa bi se 231 pri varianti REF-SE oziroma 411 MW pri varianti REF-VE. Ni povsem jasno, ali je za dosego potrebne izgradnje treba realizirati vsa potencialna območja in v kakšnem obsegu. Med omilitvenimi ukrepi so namreč navedene tudi možnosti zmanjševanja števila turbin, nižanja stebrov ali prilagojena tehnologija, kar lahko vodi k manjšemu izkoristku, kot je predviden v izračunih, samo okoljsko poročilo pa nakazuje tudi možnost, da se nekatera območja v nadaljnji presoji izkažejo z vidika ohranjanja narave kot nesprejemljiva za izkoriščanje vetrne energije.

AN OVE predvideva dva scenarija, ki se razlikujeta glede na to, ali se bolj poudarja razvoj sončne (REF-SE) ali vetrne energije (REF-VE). V obeh scenarijih je predvidena konstantna količina energije iz hidroelektrarn nad 10 MW. Glede na ugotovitve v nadaljevanju menimo, da bi bilo smiselno razmišljati tudi o scenariju z nižjo pričakovano količino energije iz hidroelektrarn nad 10 MW.

Namen presoje sprejemljivosti je ugotoviti, ali so vplivi presojanega programa (po potrebi z ustreznimi omilitvenimi ukrepi) sprejemljivi ali pa tako škodljivi, da so nesprejemljivi. Rezultat presoje je lahko ugotovitev, da so vplivi programa **sprejemljivi**; v tem primeru mora za vse dele programa veljati, da so vplivi sprejemljivi, obstajati ne sme noben dvom o sprejemljivosti posameznega dela programa. V kolikor za posamezne dele programa **ni možno izključiti bistvenih negativnih vplivov**, programa ni možno potrditi (3. odstavek 6. člena Direktive o habitatih: *»... lahko pristojni nacionalni organi soglašajo z načrtom ali projektom šele potem, ko se prepričajo, da ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja.«*). Pri tem je treba upoštevati načelo previdnosti, kot ga zelo jasno izpostavi evropska sodna praksa (C-127/200217: *»...Iz tega izhaja, da se dovoljenje za načrt ali projekt lahko izda samo takrat, ko se pristojni nacionalni organi prepričajo, da tak načrt ali projekt ne vpliva škodljivo na celovitost zadevnega območja. Če obstaja negotovost glede neobstoja škodljivih učinkov, povezanih z zadevnim načrtom ali projektom, na celovitost tega območja, bo moral pristojni nacionalni organ zavrniti dovoljenje zanj.«*)

Program se lahko v tem primeru sprejme po izvedenem postopku prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave ob izpolnjenih pogojih iz 4. odstavka 6. člena Habitatne direktive (*»Če je treba kljub negativni presoji posledic za območje izvesti načrt ali projekt iz nujnih razlogov prevladujočega javnega interesa, in ni drugih ustreznih rešitev, država članica izvede vse izravnalne ukrepe, potrebne za zagotovitev varstva celovite usklajenosti Nature 2000.«*). Program se lahko sprejme tudi brez postopka prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave, če se deli programa, za katere ne moremo potrditi sprejemljivosti na tej stopnji, izločijo iz programa.

V nasprotju z zgoraj navedenim so v okoljskem poročilu in dodatku za varovana območja vsi vplivi ocenjeni kot sprejemljivi kljub ugotovljenim dejstvom, da:

- v tem trenutku ni znano, ali obstajajo tehnološke rešitve izgradnje HE na Srednji Savi, ki bi ohranjale ugodno ohranitveno stanje sulca.

- so za nekatere lokacije potrebne dodatne raziskave, ki lahko v nadaljevanju postopkov pokažejo nesprejemljivost vplivov (vetrne in hidroelektrarne).
- bo v nekaterih primerih potrebno izvesti nadomestne habitate*.
- so v nekaterih primerih ugotovljeni škodljivi vplivi, omilitvenih ukrepov pa na tej ravni načrtovanja še ni mogoče predvideti.
- v nekaterih primerih še ni znana tehnologija ali obseg izvedbe in vplivov ni mogoče jasno opredeliti.

* Izdelovalec okoljskega poročila na več mestih pravilno opozarja na dejstvo potrjeno s strani Sodišča Evropskih skupnosti, da je v primeru poseganj v habitate vrst ali habitatnih tipov na območju Natura 2000 v takem obsegu, da je potrebno njihovo nadomeščanje v enaki ali večji površini, vpliv nanje bistven (npr. Dodatek, str. 61) in s tem nesprejemljiv, skladno s 1. in 4. odstavkom 25. člena Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja. V takem primeru se postopek lahko nadaljuje v okviru postopka prevlade druge javne koristi, v katerem se nadomestne habitate opredeli kot izravnalne ukrepe. Kljub temu so vsi ukrepi AN OVE ocenjeni kot sprejemljivi, čeprav za številne ugotavlja, da bo učinke treba blažiti z obsežnimi omilitvenimi ukrepi v obliki nadomestnih habitatov (npr. Moste 2,3, HE na Muri, HE na Srednji Savi).

Izdelovalec okoljskega poročila se pri obravnavi posameznih lokacij sklicuje na 25. a člen Pravilnika o presoji sprejemljivosti, ki določa: *»Za operativne programe in druge plane ali njihove dele, ki niso plani s področja prostorskega načrtovanja in se iz njihovega opisa tudi s sklepanjem ne da ugotoviti vseh načrtovanih posegov, ker v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov, se pri presoji sprejemljivosti matrika iz Priloge 6 tega pravilnika ne izpolni. V tem primeru se za posamezne vsebine iz tega pravilnika podajo strokovne ocene za ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v skladu z določbo prejšnjega člena. Matrika iz Priloge 6 tega pravilnika se mora v takih primerih izpolniti pri presoji sprejemljivosti na ravni podrobnejšega plana ali posega.«*

Določba se nanaša na programe ali njihove dele, iz katerih opisa se tudi s sklepanjem ne da ugotoviti načrtovanih posegov; v AN OVE pa so konkretno navedena potencialna območja za HE, za katere se že v različnih fazah pripravljajo državni prostorski načrti, v katerih so lokacije in vrste posegov znane. Za njih smo že podali naravovarstvene smernice, ki smo jih tudi priložili smernicam za AN OVE (naravovarstvene smernice za DPN za HE Renke, HE Trbovlje in HE Suhadol na Srednji Savi; DPN za HE na ljubljanskem in litijskem odseku reke Save; DPN za HE Hrastje – Mota na Muri; DPN za park vetrnih elektrarn Senožeška brda) in večinoma so tudi že v postopku presoje sprejemljivosti. Kot navajamo v nadaljevanju, v nekaterih primerih ni mogoče izključiti bistvenega vpliva, kar bo imelo posledice tudi na izračune razvoja zmogljivosti za proizvodnjo električne energije iz OVE.

Kjer se dejansko ne da ugotoviti natančne lokacije ali vrste posegov, je treba podati strokovne ocene za ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov; pri tem je treba upoštevati znana dejstva in relevantne študije. Izdelovalec okoljskega poročila je to razumel na način, da je podal usmeritve in omilitvene ukrepe, ki jih mora upoštevati, povzeti in natančneje razdelati presoja na podrobnejši ravni načrtovanja teh posegov; strokovna ocena pa lahko poda tudi ugotovitev, da ohranitve ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov ne bo možno zagotavljati, primeroma tam, kjer bi bili potrebni nadomestni habitati, na kar opozarja izdelovalec že sam. Pri tem želimo poudariti, da lahko tudi strokovna ocena kaže na nesprejemljivost posega, v nobenem primeru pa ne more prejudicirati sprejemljivosti na naslednji stopnji presoje. Zavedati se je treba, da ti deli programa niso presojani in ne morejo škodovati kot potrjeni v okviru sprejetega AN OVE.

Za ugotovitev, da so HE na Soči in pritokih nesprejemljive, ni potrebno poznati natančnejše lokacije ali vrste posega; že sam AN OVE ugotavlja, da zaradi določil Zakona o Soči izgradnja na teh območjih ni izvedljiva. Okoljsko poročilo oziroma dodatek za varovana območja bi moralo ugotoviti nesprejemljivost tega območja za izgradnjo HE ter zahtevati izločitev tega območja s seznama potencialnih območij ali pa bi se načrt lahko potrdil šele po izvedenem postopku prevlade druge javne koristi.

Podane splošne pripombe in opozorila veljajo za vse sklope AN OVE. V nadaljevanju podajamo pripombe po posameznih sklopih.

Hidroelektrarne nad 10 MW

Za hidroenergijo je podana ocena C, kar je zavajajoče, saj za vse hidroelektrarne ni bila ugotovljena sprejemljivost in se bo ta ugotavljala šele na naslednjih ravneh načrtovanja. Posledično je vprašljiva tudi ocena predvidenih bilanc in zmogljivosti. Ocena C pomeni, da so vplivi posega sprejemljivi, če se izvedejo omilitveni ukrepi. Omilitveni ukrepi morajo biti skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti pripravljene na način, da je možno preveriti verjetnost njihove uspešnosti, izvedljivost in možnost vključitve v plan. Okoljsko poročilo z dodatkom pa ne poda omilitvenih ukrepov, ampak usmeritve za umeščanje HE in pripravo DPN za posamezne HE, pripravo omilitvenih ukrepov pa prelaga na presojo posameznih DPN. To pomeni, da za ugotovljene škodljive vplive na ravni AN OVE niso podani omilitveni ukrepi in vplivov zato ni možno spoznati za nebitvene. Tudi če bi kot omilitvene ukrepe smatrali usmeritve za umeščanje posameznih HE, ni dokazana njihova izvedljivost (npr. na primeru Mure: HE mora zagotavljati ugodno stanje ogroženih vrst in habitatnih tipov – ni pojasnjeno, kako bo to izvedljivo ob vedenju, da je kumulativni vpliv na določene vrste in HT na tem območju že presežen; po potrebi so predvideni izravnalni ukrepi, čeprav se ti lahko izvedejo šele po zavrnitvi plana zaradi nesprejemljivih vplivov po izvedbi postopka prevlade (podrobnejša obrazložitev v nadaljevanju); na primeru Srednje Save še ni znano, če bo na podlagi rezultatov CRP študije sploh možno podati ustrezne rešitve za umestitev HE, v okoljskem poročilu pa bodoči omilitveni ukrepi temeljijo prav na tem).

Nekateri omilitveni ukrepi za umeščanje HE so neprimerni (npr. *začasen ali trajen ukrep za ohranjanje populacij avtohtonih ribjih vrst na območju novih akumulacij je tudi njihova umetna vzreja in vlaganje rib v prizadete vodotoke*), ker ne zagotavljajo ugodnega stanja vrst, ki je med drugim definirano tudi s tem, da se populacija sama dolgoročno ohranja kot preživetja sposobna sestavina svojih naravnih habitatov. Številne omilitvene ukrepe oziroma usmeritve je treba natančneje določiti, saj lahko v obstoječi obliki (v čim večji meri ipd.) ne zadoščajo za ohranitev ugodnega stanja ciljnih vrst ali pa mu celo škodijo (npr. *posegi načrtovani na način, da se zagotavlja ohranjanje vodnih in na vodo vezanih organizmov ter ohranja ali poveča njihova vrstna pestrost in številčnost*) – lahko gre za povečanje raznovrstnosti na račun tujerodnih vrst, invazivnih vrst, vrst, ki jim ustrezajo spremenjene razmere in jih prej ni bilo v ekosistemu, kar ni sprejemljivo.

HE Moste 2,3.

- posegov in gradenj, kot so predvideni, ni mogoče izvesti, ne da bi bile uničene bistvene vsebine naravnih vrednot *Berje pri Zasipu-mokrišče, Sava Dolinka s pritoki do sotočja s Savo Bohinjko, Breg pri Žirovnici – nahajališče lehnjaka*.
- Predvideni posegi in gradnje niso skladne z varstvenimi režimi zavarovanega območja.
- Izvedljivost potrebnih izravnalnih ukrepov za nadomestitev uničenih kvalifikacijskih habitatnih tipov in večine habitatov vrst ni dokazana. Tudi v postopku prevlade druge javne koristi se lahko poseg izvede le, če so ustrezni izravnalni ukrepi izvedljivi.

- Glede na prisotnost prednostnih kvalifikacijskih habitatnih tipov in vrst, je mogoča le prevlada javne koristi, ki se nanaša na varstvo zdravja ali človeka ali javno varnost ali ima koristne posledice bistvenega pomena na okolje ali na druge nujne razloge prevladovanja javne koristi po predhodnem posvetovanju s pristojnimi organi EU.

Menimo, da za dograditev HE Moste ni mogoče izključiti bistvenega negativnega vpliva na naravo in varovana območja, kar bi moralo okoljsko poročilo ugotoviti ter zahtevati izločitev tega območja s seznama potencialnih območij ali pa bi se načrt lahko potrdil šele po izvedenem postopku prevlade druge javne koristi.

HE na Srednji Savi

Dodatek okoljskega poročila obravnava izvedbo HE na srednji Savi tako, da območje razdeli na dva dela in sicer enega, ki obravnava izvedbo HE med Medvodami pa do trojnega sotočja (to je t.i. ljubljanski odsek) pri Podgradu ter drugi del (t.i. litijski odsek), ki sega dolvodno od sotočja pa do litijskega konca in zajame HE Kresnice, HE Jevnica in HE Ponoviče. Ta del je obravnavan združeno s HE Renke, HE Suhadol in HE Trbovlje ter ocenjen z oceno C. Takšen način obravnave je neskladen s podanimi naravovarstvenimi smernicami; območja HE Renke, HE Suhadol in HE Trbovlje smo v okviru ločenega DPN obravnavali posebej, ljubljanski in litijski del območja Srednje Save pa posebej v drugem DPN (od Medvod do Litije), kjer smo ugotovili, da lahko izvedba te verige HE bistveno poslabša oziroma negativno vpliva na ugodno stanje kvalifikacijskih vrst za odsek Save med Medvodami in Litijo in ne samo med Medvodami in trojnim sotočjem (Sava, Ljublanica, Kamniška bistrica). Okoljsko poročilo bi moralo obravnavati ta odsek enovito (od mesta doinštalacije HE Medvode do vključno zadnje načrtovane HE na srednji Savi »litijskega odseka«, to je pred oziroma do HE Renke), tako kot so ga naravovarstvene smernice. Bistvena je ohranitev celovitosti Natura 2000 območja Sava Medvode Kresnice brez fragmentacije, kar pa glede na trenutno okoljsko poročilo in njegov dodatek ni zagotovljeno.

Stran 64. Dodatka OP in 216. stran OP (narava – izvleček) (»usmeritve za nadaljnje načrtovanje HE na ljubljanskem delu srednje Save«):

Navedena usmeritev *Pri načrtovanju je treba zagotoviti minimalno hitrost vodnega toka, ki predstavlja tej vrsti enega od osnovnih življenjskih pogojev, omogočiti popolno prehodnost jezovnih zgradb in izlivnih delov pritokov ob vseh hidroloških razmerah ter s skrbnim načrtovanjem preprečiti možnost doseganja previsokih temperatur vode v poletnem času v vseh slojih ni dovolj natančna.* »Minimalna hitrost vodnega toka« se lahko razume kot komaj se premikajoča voda, kar še zdaleč ne zagotavlja ugodnih razmer za sulca, ki mu je hitro tekoča voda pogoj za ohranjanje v ugodnem stanju. Zato takšna usmeritev ne zagotavlja ohranitve ugodnih razmer za sulca in bi morala vsebovati natančne informacije, skladne z ekološkimi zahtevami za sulca.

HE na Muri

Umestitev HE na Muro je bila obravnavana že v NEP, investitor pa je že pred začetkom priprave DPN, ki poteka sedaj (DPN za HE Hrastje – Mota) pridobil strokovne podlage Preveritev lokacij z vidika varstva narave - strokovne podlage za obravnavo HE na Muri, št. dok. 3246/10, ki jo je izdelal oktobra 2010 VODNOGOSPODARSKI BIRO MARIBOR d.o.o, Glavni trg 19c, 2000 Maribor. Že v tej študiji je bilo ugotovljeno, da umestitev katerekoli elektrarne ni sprejemljiva brez nadomestitve habitata (vsaj za nekatere vrste ptic, rib in gozdnih HT), hkrati pa je že v tem gradivu izražen dvom v izvedljivost funkcionalnih nadomestnih habitatov.

Za umestitev HE Hrastje Mota na Muri poteka DPN, v tem postopku so bile izdane naravovarstvene smernice (št. 4-III-510/2-O-12/SK, junij 2012). Že v naravovarstvenih smernicah smo za to HE

ugotovili (tudi ob upoštevanju zgoraj navedenega gradiva), da »glede na obseg in pomembnost pričakovanih vplivov na naravne vrednote, ekološko pomembno območje, habitate zavarovanih vrst, zavarovane vrste in habitatne tipe ter stanje, celovitost in povezanost območja Natura 2000 menimo, da omilitveni ukrepi, ki bi omilili vpliv posega do takšne mere, da bi bil nebitven, niso izvedljivi«.

Vplivi kakršnega koli nadaljnjega zmanjšanja obsega HT poplavnih gozdov in gozdnih habitatov pa so (tudi zaradi kumulativnega vpliva) kot bistveni (nesprejemljivi) ocenjeni tudi v okoljskih poročilih za druge DPN, ki potekajo na varovanih območjih Mura (n.pr. Poročilo o vplivih na okolje za odsek AC Beltinci – Lendava, Projektivni atelje Prostor d.o.o., september 2004, dop. november 2004 in februar 2005) in Ornitološka študija vpliva 2x400 kV daljnovoda Cirkovce – Pince na ptice, DOPPS, julij 2009. Takšna ocena je podana tudi v Poročilu o vplivih na okolje Presoja sprejemljivosti vplivov za prenosni plinovod M9 Lendava – Kidričevo na varovana območja (Natura 2000 in zavarovana območja) območja (CKFF, julij 2014) in tudi v študiji HE na Muri - Preveritev lokacij z vidika varstva ptic (DOPPS, oktober 2010).

Iz vsega navedenega sledi, da ocena vplivov izrabe HE v okoljskem poročilu; C – vplivi sprejemljivi ob izvedbi omilitvenih ukrepov, ki vključuje tudi elektrarne na Muri, ni ustrezna, saj bi bilo zaradi izgradnje elektrarn na Muri potrebno izgubljene habitate in HT nadomestiti, pri čemer so za uspešno izvedbo že v navedenih OP podani dvomi o izvedljivosti. Nadomeščanje habitatov ni omilitveni ukrep, ampak se kot izravnalni ukrep lahko določi v postopku prevlade druge javne koristi nad koristjo varstva narave v primeru, da vplivi posega na varovana območja niso sprejemljivi in je ocena posledic učinkov D (E).

Opozarjamo tudi na obravnavo vplivov izgradnje HE na Muri na vode. Izgradnja HE bi namreč povzročila poslabšanje ekološkega stanja vodnega telesa. Doseganje dobrega ekološkega stanja voda je potrebno zaradi doseganja ciljev okvirne vodne direktive. Možnosti oziroma način, na kakršen mogoče upravičiti poslabšanje ekološkega stanja, določa 4.7 člen Okvirne vodne direktive, določena pa so tudi možna odstopanja. Opozarjamo, da je odstopanje od ciljev (doseganje dobrega ekološkega stanja) možno le, če je to skladno tudi z izvajanjem druge okoljske zakonodaje Skupnosti. V tem primeru tega ob oceni, da bi HE na Muri povzročile bistvene vplive na varovana območja (Natura 2000 Mura), ne bi bilo mogoče zagotoviti.

Okoljsko poročilo oziroma dodatek za varovana območja bi moralo ugotoviti nesprejemljivost tega območja za izgradnjo HE ter zahtevati izločitev tega območja s seznama potencialnih območij ali pa bi se načrt lahko potrdil šele po izvedenem postopku prevlade druge javne koristi.

Druge HE

Gradnja HE na Soči in pritokih ni izvedljiva zaradi določil Zakona o Soči. Okoljsko poročilo oziroma dodatek za varovana območja bi moralo ugotoviti nesprejemljivost tega območja za izgradnjo HE ter zahtevati izločitev tega območja s seznama potencialnih območij ali pa bi se načrt lahko potrdil šele po izvedenem postopku prevlade druge javne koristi.

Male hidroelektrarne

Menimo, da pri analizi sprejemljivosti lokacij za rabo vode za pridobivanje električne energije niso upoštevani podzakonski akti, predvsem 5. Odstavek 5 člena Uredbe o načrtu upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja, ki pravi, da se vodne pravice za rabo vode za proizvodnjo električne energije ne podeli na delu vodotoka, ki ima prispevno površino, manjšo od 10 km², ali če je vrednost sQ_{np} v profilu predvidenega odvzema vode manjša ali enaka 0,08 m³/s, razen v primeru samooskrbnih gospodinjstev, ki izkažejo, da priključitev na distribucijsko omrežje ni izvedljiva. Pri pregledu lokacij ugotavljamo, da je pomembno število lokacij ocenjeno kot izvedljivo

(najmanj primerno, manj primerno, primerno), četudi bi se na podlagi obstoječe zakonodaje lokacije morale **izložiti**.

Menimo, da bi že uvodoma na podlagi razpoložljivih podatkov o količinah vode bilo potrebno **izložiti** lokacije, kjer pridobivanje električne energije z rabo vode sploh ni možno, saj na lokacijah skozi leto ni zadostnih kapacitet vode (hudourniške pregrade, kjer vode v sušnih mesecih sploh ne teče po površju).

Na posebnih ohranitvenih območjih, kjer so kvalifikacijske vrste vezane na vodotoke in imajo status prednostne vrste, večinoma ocene sprejemljivosti (primernosti) vplivov zaradi pomanjkanja podatkov o populacijah in številčnosti populacij ni mogoče podati. Zato ocenjujemo, da je ocena C – nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov na teh vodotokih neustrezna, saj ocene vplivov na te vrste ni možno sprejeti na objektivni in z dokazi podprti ugotovitvi.

Nekatere lokacije potencialnih malih hidroelektrarn se nahajajo na odsekih vodotokov, kjer je zaradi obstoječih odvzemov za proizvodnjo električne energije že določen ekološko sprejemljiv pretok (območje že izkoriščenih potencialov). Takšna primera sta mHE na stari strugi Drave (GKX: 561978, GKY: 2731146360,096; GKX: 580216,534, GKY: 138801,0957).

Nekatere lokacije potencialnih malih hidroelektrarn se nahajajo izven območja Republike Slovenije.

Režimi zavarovanih območij so pomanjkljivo obravnavani. V zvezi s presojo mHE v okoljskem poročilu ni navedenih režimov na primer v vplivnem območju Škocjanskih jam (kjer so prepovedani vsi posegi, ki kakorkoli spremenijo vodni režim Reke in kakovost vode (8. člen Zakona o Regijskem parku Škocjanske jame, UL RS 57/1996)) in v Triglavskem narodnem parku (13. člen, 1. odstavek, 31. točka Zakona o Triglavskem narodnem parku, UL RS 52/2010), kjer je prepovedana gradnja novih objektov ali postavljanje naprave za proizvodnjo energije zunaj naselij, razen iz obnovljivih virov za samooskrbne potrebe, kjer ni možnosti priključitve na javno energetska omrežje.

Omilitveni ukrepi se ne ujemajo z načrtovanimi pobudami. Npr. med omilitvenimi ukrepi za mHE je navedeno, da se mHE prioriteto umešča izven območij z naravovarstvenim statusom in da se mHE na vodotoke, ki so del območij Natura 2000 in so habitat kvalifikacijskih vrst, vezanih na vodo, praviloma ne umešča. Med potencialnimi mHE pa so številne lokacije, ki so umeščene na območja z naravovarstvenim statusom in Naturo 2000.

Lokacije obstoječih pregrad na vodotokih, namenjenih obstoječi ali novi hidroenergetski rabi, bi bilo treba preveriti z vidika združljivosti z varstvenimi cilji na območjih Natura 2000, določenimi v Programu upravljanja območij Natura 2000 v Sloveniji za obdobje 2015 – 2020.

Sloj lokacij MHE, kot je priložen v strokovnih podlagah okoljskemu poročilu, ne more biti podlaga za umeščanje MHE mimo konkretno izvedenih presoj za vsako MHE posebej. Treba je zgraditi tudi pravne, sistemske mehanizme in finančne mehanizme za uveljavitev načel določenih s tem okoljskim poročilom oziroma akcijskim načrtom.

Vetrne elektrarne

V zvezi z upoštevanjem naravovarstvenih smernic ugotavljamo, da so upoštevane predvsem usmeritve pri posameznih območjih, ki se nanašajo na zmanjšanje negativnega vpliva na prisotne naravovarstvene vsebine in so podane v obliki omilitvenih ukrepov. Pri tem opozarjamo, da dodatne

raziskave niso omilitveni ukrep ampak podlaga za ugotavljanje vpliva in načrtovanje ustreznih omilitvenih ukrepov, ki so tehnične in druge rešitve za omilitev vpliva posega.

Ugotavljamo, da smernice niso upoštevane v delu, kjer smo na podlagi naših ugotovitev in glede na Karto občutljivih območij za umeščanje vetrnih elektrarn v Sloveniji (DOPPS, 2012) usmerjali v izločitev nekaterih območij (Porezen, Rogatec-Črnivec-Ojstri vrh, del območja Knezdol – Mrzlica, del območja Golte, zahodni del območja Senožeška brda-Vremščica-Čebulovica-Selivec, del območja Grgar – Trnovo). Na teh območjih ne moremo izključiti bistvenega vpliva. Menimo, da za nekatera območja že sedaj obstaja dovolj podatkov, da se posege izloči iz načrta (npr. gnezdenje planinskega orla (*Aquila chrysaetos*) in kačarja (*Circaetus gallicus*) na območjih Porezen in Vremščica-Selivec) ali pa bi se načrt lahko potrdil šele po izvedenem postopku prevlade druge javne koristi.

Na podlagi ugotovitev Sveta Evrope (<http://www.birdwatchireland.ie/LinkClick.aspx?fileticket=jp7YPM%2B72Vo%3D&tabid=1354>, 2013) na str. 68, točka 2, ki pravi, da je kartiranje občutljivosti območij močno orodje, ki lahko prispeva k bolj premišljenim odločitvam glede lokacij za razvoj vetrnih elektrarn in bi ga morali upoštevati v odločitvah (*»Sensitivity mapping is a powerful tool to inform locational decisions for wind energy development and should be used by regulators and the industry.«*), bi morali iz plana izločiti vsa rdeča območja karte DOPPS, ki je tudi del dokumenta Sveta Evrope.

Za rabo vetrne energije je podana ocena C (kot je bilo pojasnjeno na predstavitvi okoljskega poročila, je v tabeli navedena ocena B napaka), kar je zavajajoče, saj za vsa območja ni bila nedvoumno ugotovljena sprejemljivost. V presoji izdelovalci okoljskega poročila namreč menijo, da bo možno na vsakem od obravnavanih območij umestiti vetrno elektrarno. Hkrati pa ugotavljajo, da bi bilo na podlagi novih ugotovitev iz dodatnih raziskav možno, da bi se katera od lokacij v postopku priprave DPN pokazala tudi kot nesprejemljiva. Zato je omenjena navedba zavajajoča in bi jo bilo treba črtati iz besedila. Ponovno opozarjamo, da pristojni organi ne smejo potrditi plana, dokler se ne prepričajo, da ne bo škodoval celovitosti varovanega območja.

Dodatne pripombe:

- Med navedenimi vplivi ni vpliva smrti netopirjev zaradi barotravme.
- Prav tako ni med vplivi gradnje vetrnic navedenega vpliva na npr. ribe, rake, kačje pastirje in hrošče, ker tega ne predvideva Pravilnik. Ocenjujemo, da vpliv kljub temu obstaja, zato ga je potrebno upoštevati. Npr. na območju Novokrajskih vrhov bi gradnja vetrnic na pobočjih varovanih potokov in reke (Smrdejski, Fabski in Sušački potok ter Reka) lahko povzročila polzenje in spiranje materiala iz z gradnjo prizadetega območja.
- Na splošno se presoja vplivov osredotoča predvsem na vplive v času delovanja, ne pa tudi vplive v času gradnje in vzdrževanja, predvsem glede gradnje potrebne infrastrukture za gradnjo in vzdrževanje vetrnic.
- Pri presoji vplivov na ptice, velike zveri in netopirje predlagamo sodelovanje strokovnjakov za te vsebine.
- Predlagamo dodatno splošno usmeritev, da se območja vetrnih elektrarn načrtujejo izven gorskih sedel in grebenov, ki jih ptice najraje uporabljajo za svoje prelete.
- Daljinski vpliv je lahko tudi daljši od tistega, ki je naveden v Pravilniku o presoji, v primeru vetrnih elektrarn pa se lahko nanaša predvsem na preletne koridorje ptic tudi izven območij s statusom. Vpliv na preletni koridor lahko pomeni bistven vpliv na območje Natura 2000, ki je za te ptice določen. Menimo, da bi bilo v tem smislu treba preveriti tudi čezmejne vplive.

Ugotovitev o skladnosti okoljskih ciljev ANOVE z drugimi okoljskimi cilji je zavajajoča.

Stopnja skladnosti je izražena v 5 stopnjah (zelo skladna, delno skladna, povezava med ciljema ni jasna, med ciljema ni povezave ter neskladna). Pri ciljih, za katere povezava s cilji AN OVE ni jasna, obstaja možnost tako za negativne kot za pozitivne vplive in sem se uvrščajo predvsem ukrepi umestitve novih naprav za proizvodnjo električne energije, za katere pa samo okoljsko poročilo ugotavlja verjetne škodljive vplive, ki se jih da omiliti ali pa morda tudi ne. Sklepna ugotovitev o skladnosti je tako ugodna, kar je zavajajoče. Podano je sicer opozorilo o možnih negativnih vplivih, ki se jih da omiliti. Kot že ugotovljeno, pa vsi omilitveni ukrepi še niso znani in obstaja možnost, da bodo nekateri ukrepi v nadaljnji presoji ocenjeni kot nesprejemljivi. To pa nenazadnje lahko vpliva tudi na izračune bilanc, ki temeljijo na umestitvi vseh potencialnih elektrarn.

Opozarjamo, da vplivov AN OVE ne bo mogoče oceniti kot sprejemljive, dokler v besedilo ne bodo vključeni vsi v (popravljenem) okoljskem poročilu navedeni omilitveni ukrepi ter navedba, da se bo **sprejemljivost** posameznih hidroelektrarn in vetrnih elektrarn ugotavljala v okviru presoje sprejemljivosti na podrobnejši ravni načrtovanja. Iz AN OVE mora biti jasno razvidno, da lahko presoja na podrobnejši ravni načrtovanja za posamezne lokacije oziroma objekte pokaže tudi bistven vpliv in s tem nesprejemljivost posamezne lokacije oziroma objekta. Predlagamo, da se iz načrta izločijo območja potencialnih HE in VE, pri katerih ni mogoče izključiti bistvenega vpliva, sicer bo treba za AN OVE izpeljati postopek prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave.

Na podlagi navedenega povzemamo, da v tej **fazi ni možno podati ugodne ocene o ustreznosti okoljskega poročila** in sprejemljivosti vplivov izvedbe AN OVE na naravo in varovana območja.

V mnenju so podane ključne pripombe. V predpisanem roku za tako obsežno in v nekaterih delih pomanjkljivo gradivo ni mogoče podati podrobnih pripomb.

Lep pozdrav,

Pripravili:

Tina Klemenčič, univ. dipl. biol.
Višja naravovarstvena svetovalka

Dr. Darij Krajčič
direktor

ter sodelavci:

Simona Kaligarič, Martin Vernik, Aleksander Koren, Simon Veberič (Območna enota Maribor),
Tanja Košar, Tomaž Acman (Območna enota Celje),
Klavdij Bajc, Bojana Fajdiga, Mirjam Gorkič, Anica Cernatič Gregorič (Območna enota Nova Gorica)
Lara Jogan Polak, Aleš Podbrežnik (Območna enota Ljubljana),
Metod Rogelj (Območna enota Kranj),
Tadej Kogovšek, Vesna Juran, Miha Naglič (Osrednja enota).

Poslati po elektronski pošti:

- jure.likar@gov.si, vesna.kolar-planinsic@gov.si